

§ 423

Dnr KS 2019/00954-8.5.2

Beslut - Motion från (SD) om att införa husmödrar på samtliga äldreboenden inom Västerås stad

Beslut

Förslag till kommunfullmäktige:

1. Motionen avslås.

Emil Thessén (SD) deltar ej i beslutet

Ärendebeskrivning

Patric Sjölund (SD) har i en motion med rubriken Motion från (SD) om att införa husmödrar på samtliga äldreboenden inom Västerås stad föreslagit

Att Västerås Stad utreder hur många äldreboenden inom Västerås stad som inte har en egen husmor.

Att Västerås Stad med hänvisning enligt ovanstående utredning säkerställer att det ska finnas en anställd husmor på samtliga äldreboenden i Västerås Stad.

Att Västerås Stad utreder den extra kostnaden och hur den ska finansieras.

Kommunfullmäktige har den 9 maj 2019 § 139 remitterat motionen till kommunstyrelsen för beredning.

Motionen har remitterats till Äldrenämnden.

Äldrenämnden har inkommit med remissvar.

Äldrenämnden har inkommit med i huvudsak följande synpunkter.

Äldreboenden i Västerås drivs dels i egen regi dels av externa utförare. När det gäller bland annat mat och måltider ställs krav genom tecknande av avtal och uppdrag med utföraren. Däremot är det upp till utföraren hur arbetet organiseras och vilken personal som anställs.

För att tydliggöra kvalitetskrav på mat och måltider finns det en riktlinje som gäller just mat och måltider som reviderats i juni 2019. Dessutom finns ett avsnitt i hälso- och sjukvårdsriktlinjen som gäller mat och måltider för att säkerställa att den enskilde får den näring som behövs.

Äldrenämnden har också drivit ett projekt – SMAK – under ett par år för att stimulera och utveckla arbetet med mat och måltider.

Nämndens bedömning är att kvaliteten på mat och måltidsmiljö säkras genom kravställning i avtal och uppdrag samt genom riktlinjer. Det bör även fortsättningsvis vara upp till respektive utförare att avgöra vilken kompetens som anställs för att de ska kunna leva upp till de krav äldrenämnden ställer på verksamheten.

Kommunstyrelsen föreslår att motionen avslås mot bakgrund av nämndens yttrande.

Stadsledningskontoret har till kommunstyrelsen lämnat följande förslag till beslut:

Förslag till kommunfullmäktige:

1. Motionen avslås.

Yrkanden

Staffan Jansson (S) yrkar bifall till stadsledningskontorets förslag till beslut.

Kopia till

Äldrenämnden



Kommunstyrelsen
Ylva Wretås
Epost: ylva.wretas@vasteras.se

Kopia till
Äldrenämnden

Kommunstyrelsen

Svar på Motion från (SD) om att införa husmödrar på samtliga äldreboenden inom Västerås stad

Förslag till beslut

Förslag till kommunfullmäktige:

1. Motionen avslås.

Ärendebeskrivning

Patric Sjölund (SD) har i en motion med rubriken Motion från (SD) om att införa husmödrar på samtliga äldreboenden inom Västerås stad föreslagit

1. Att Västerås Stad utreder hur många äldreboenden inom Västerås stad som inte har en egen husmor.
2. Att Västerås Stad med hänvisning enligt ovanstående utredning säkerställer att det ska finnas en anställd husmor på samtliga äldreboenden i Västerås Stad.
3. Att Västerås Stad utreder den extra kostnaden och hur den ska finansieras.

Kommunfullmäktige har den 9 maj 2019 § 139 remitterat motionen till kommunstyrelsen för beredning.

Motionen har remitterats till Äldrenämnden.

Äldrenämnden har inkommit med remissvar.

Äldrenämnden har inkommit med i huvudsak följande synpunkter.

Äldreboenden i Västerås drivs dels i egen regi dels av externa utförare. När det gäller bland annat mat och måltider ställs krav genom tecknande av avtal och uppdrag med utföraren. Däremot är det upp till utföraren hur arbetet organiseras och vilken personal som anställs.

För att tydliggöra kvalitetskrav på mat och måltider finns det en riktlinje som gäller just mat och måltider som reviderats i juni 2019. Dessutom finns ett avsnitt i hälso- och sjukvårdsriktlinjen som gäller mat och måltider för att säkerställa att den enskilde får den näring som behövs.

Äldrenämnden har också drivit ett projekt – SMAK – under ett par år för att stimulera och utveckla arbetet med mat och måltider.

Nämndens bedömning är att kvaliteten på mat och måltidsmiljö säkras genom kravställning i avtal och uppdrag samt genom riktlinjer. Det bör även fortsättningsvis vara upp till respektive utförare att avgöra vilken kompetens som anställs för att de ska kunna leva upp till de krav äldrenämnden ställer på verksamheten.

Kommunstyrelsen föreslår att motionen avslås mot bakgrund av nämndens yttrande.**Juridisk bedömning**

Kommunstyrelsen är behörig att fatta beslutet i enlighet med kommunstyrelsens reglemente och kommunallagen.

Ekonomisk bedömning

Kvalitetskrav på mat och måltider ryms inom befintlig ekonomisk ram.**Hållbar utveckling**

Genom att införa krav i avtal och upphandlingar samt att nämnden följer de fastslagna riktlinjerna gällande mat och måltider på mat och måltider säkerställer staden att äldre på äldreboende ges jämlika förutsättningar för hälsa och välbefinnande vilket ligger i linje med programmet för social hållbarhet.

§ 223

Dnr AN 2019/00505-1.7.1

Remiss - Motion från (SD) om att införa husmödrar på samtliga äldreboenden inom Västerås stad

Beslut

Äldrenämnden godkänner förvaltningens förslag till yttrande samt överlämnar det till kommunstyrelsen.

Ärendebeskrivning

I motionen yrkas på att Västerås stad

utreder hur många äldreboenden inom staden som inte har en egen husmor, med hänvisning till ovanstående utredning säkerställer att det ska finnas en anställd husmor på samtliga äldreboenden i staden,

utreder den extra kostnaden och hur den ska finansieras.

Kommunstyrelsen har begärt yttrande av Äldrenämnden till den 21 augusti. Äldrenämnden har begärt anstånd till den 6 september 2019 för att kunna behandla ärendet på augustisammanträdet.

Äldreboenden i Västerås drivs dels i egen regi dels av externa utförare. När det gäller bland annat mat och måltider ställs krav genom tecknande av avtal och uppdrag med utföraren. Däremot är det upp till utföraren hur arbetet organiseras och vilken personal som anställs.

För att tydliggöra kvalitetskrav på mat och måltider finns det en riktlinje som gäller just mat och måltider som reviderats i juni 2019. Dessutom finns ett avsnitt i hälso- och sjukvårdsriktlinjen som gäller mat och måltider för att säkerställa att den enskilde får den näring som behövs.

Äldrenämnden har också drivit ett projekt – SMAK – under ett par år för att stimulera och utveckla arbetet med mat och måltider.

Förvaltningens bedömning är att kvaliteten på mat och måltidsmiljö säkras genom kravställning i avtal och uppdrag samt genom riktlinjer. Det bör även fortsättningsvis vara upp till respektive utförare att avgöra vilken kompetens som anställs för att de ska kunna leva upp till de krav äldrenämnden ställer på verksamheten.

Yrkanden

Ordföranden yrkar bifall till förvaltningens förslag till beslut.

Kopia till

Kommunstyrelsen



Vård och omsorgsförvaltningen
Erika Barreby
Epost: erika.barreby@vasteras.se

Kommunstyrelsen

Yttrande över motion från (SD) om att införa husmödrar på samtliga äldreboenden inom Västerås stad

Motionen

I motionen yrkas på att Västerås stad

- utreder hur många äldreboenden inom staden som inte har en egen husmor.
- med hänvisning till ovanstående utredning säkerställer att det ska finnas en anställd husmor på samtliga äldreboenden i staden.
- utreder den extra kostnaden och hur den ska finansieras.

Kommunstyrelsen har begärt yttrande av Äldrenämnden till den 21 augusti. Äldrenämnden har begärt anstånd till den 6 september 2019 för att kunna behandla ärendet på augustisammanträdet.

Mat och måltider i äldreomsorgen

Avtal och uppdrag

Äldreboenden i Västerås drivs dels i egen regi, dels av externa utförare i verksamhet som är upphandlad. I avtal med de externa utförarna och i uppdrag som tecknas med egenregin ställs krav på arbetet med mat och måltider. Västerås stads riktlinjer för måltider i särskilda boendeformer ska följas, vilket inkluderar att utföraren aktivt ska verka för att värna miljön i valet av livsmedel och hanteringen av dessa.

Utföraren har ett helhetsansvar för de enskildas måltidsmiljö enligt definitionen FAMM (Five Aspects of Meal Model); rummet, mötet, mat, dryck och styrsystemet vilka tillsammans skapar en måltidsmiljö som ger förutsättning för att den enskilde ska kunna uppleva nöjdhet och känna sig bekväm under måltiden. Utföraren ska utforma en lugn och trivsamt måltidsmiljö med vällagad och välsmakande mat. Måltidssituationen ska vara hemlik, stimulera aptit och främja matglädje. Delaktighet kring menyplanering, matlagning, servering och måltidens utformning ska möjliggöras. Anpassning ska ske efter helger och årstider. Den enskilde ska alltid ges möjlighet att välja om måltiderna ska ätas enskilt eller tillsammans med andra. Individuellt anpassat stöd ska kunna ges.

En kontinuerlig uppföljning av måltidernas kvalitet för att bland annat säkerställa att måltiderna uppskattas och tillgodoser de behov som finns ska ske. Det ska finnas en lokal rutin som tydliggör hur dygnets måltider ska genomföras i verksamheten. Utföraren ska ha en rutin och arbetssätt som säkerställer tvärprofessionell samverkan i hela måltidskedjan.

Utföraren ska upprätta rutiner för användning av kök och livsmedel, samt ha rutiner för egenkontroll. Utföraren ska se till att rutinerna är kända och följs av personalen. Åtgärder som vidtas för förbättring av hygien och näringssammansättning, får aldrig ske på bekostnad av den enskildes upplevelse av trivsam måltidssituation.

Riktlinjer för hälso- och sjukvård

I riktlinjerna för hälso- och sjukvård finns ett avsnitt om mat. Där framgår att rätt mat och näring är avgörande för patientsäkerheten, särskilt för äldre. Undernäring är många gånger ett dolt problem som man behöver ha en särskild blick för att upptäcka. Det kräver att vården och omsorgen arbetar systematiskt utifrån rutiner. Nutritionsbehandling är en del av den medicinska behandlingen.

För Västerås stad gäller:

- Vid inflyttning till särskilt boende, och då behov uppstår, ska riskbedömning av nutrition genomföras. Riskbedömningen med åtgärder och uppföljning ska, för alla berörda, registreras i kvalitetsregistret Senior alert.
 - Verksamhetschefen ansvarar för att upprätta lokala rutiner såväl för förebyggande insatser som för nutritionsbehandling.
 - Verksamhetschefen har att upprätta lokala rutiner/instruktioner utifrån den länsgemensamma rutin som finns för personer med behov av livsmedel för speciella medicinska ändamål.
 - Samtlig personal ska ha kännedom om och tillämpa de lokala rutinerna.
- Verksamhetschef tillsammans med MAS ansvarar för att rutinerna efterföljs.

Riktlinjer för mat och måltider

Äldrenämnden har i juni 2019 fattat beslut om att godkänna en reviderad riktlinje för mat och måltider i särskilt boende och dagverksamhet. Den gamla riktlinjen var från 2014.

Syftet med riktlinjen är att säkerställa nämndens kvalitetskrav på mat och måltider. I den reviderade riktlinjen har ansvar för olika yrkeskategorier tydliggjorts.

Projektet SMAK

Projektet SMAK har pågått i drygt två år, från slutet av 2016 till slutet av 2018. (SMAK står för Synligt, Mindre portioner oftare, Aptitligt, Klimatsmart.) Finansiering har till största delen skett med statliga stimulansmedel för ökad bemanning. Syftet med projektet var att öka kundnöjdheten bland de äldre som bor i särskilt boende, minska förekomsten

av undernäring i dessa verksamheter samt öka personalens kunskap om måltidernas klimatpåverkan.

Under projektet gång har flera enheter ser vikten av att samverka mellan olika personalkategorier som chefer, kockar och vårdpersonal vilket leder till nöjdare gäster och stolta medarbetare.

För att fortsätta det goda arbetet kring mat och måltider och sprida det positiva som SMAK bidragit med har projektet tagit fram material som stöd. Det är recepthäften och filmer som nu kan användas av samtliga verksamheter i det fortsatta arbetet. Förhoppningsvis kommer materialet från projektet att bidra i det fortsatta utvecklingsarbetet på enheterna.

Kundnöjdhet

Socialstyrelsen genomför årligen en enkätundersökning som riktar sig till samtliga som bor på äldreboenden. Där finns frågor om bland annat mat och måltidsmiljö. Resultatet redovisas i slutet av varje år och där framgår såväl stadens samlade resultat som resultat för varje enskild enhet. Av detta framgår att det finns stora skillnader mellan enheter. Verksamheterna kan använda denna undersökning för att följa sitt resultat över tid och också se hur olika insatser kan påverka resultatet.

Definition - Husmor

Definitionen enligt Wikipedia av Husmor: ”En **husmor** eller **husmoder** syftar på en kvinna som ansvarar för skötseln av hemmet eller en anställd som ansvarar för en institutions hushållning. I dag används det oftast om en kvinna som leder verksamheten i ett storkök.

I ett storkök kan en husmor assisteras av exempelvis köksbiträden, skolmåltidsbiträden och lokalvårdare. En husmor ansvarar för arbetsledning och administration, men deltar ofta även praktiskt med matlagning och viss lokalvård. En husmor brukar därför ha särskilda arbetskläder, som bland annat inkluderar ett praktiskt förkläde. ”

I egenregin finns inga husmödrar anställda idag.

Förvaltningens bedömning

Äldreboenden i Västerås drivs dels i egen regi dels av externa utförare. När det gäller bland annat mat och måltider ställs krav genom tecknande av avtal och uppdrag med utföraren. Däremot är det upp till utföraren hur arbetet organiseras och vilken personal som anställs.

För att tydliggöra kvalitetskrav på mat och måltider finns det en riktlinje som gäller just mat och måltider som reviderats i juni 2019. Dessutom finns ett avsnitt i hälso- och sjukvårdsriktlinjen som gäller mat och måltider för att säkerställa att den enskilde får den näring som behövs.

Äldrenämnden har också drivit ett projekt – SMAK –under ett par år för att stimulera och utveckla arbetet med mat och måltider.

Förvaltningens bedömning är att kvaliteten på mat och måltidsmiljö säkras genom kravställning i avtal och uppdrag samt genom riktlinjer. Det bör även fortsättningsvis vara upp till respektive utförare att avgöra vilken kompetens som anställs för att de ska kunna leva upp till de krav äldrenämnden ställer på verksamheten.



Motion till Västerås kommunfullmäktige.

Införa husmödrar på samtliga äldreboenden inom Västerås stad.

Många äldre lider av undernäring på våra äldreboenden i Västerås Stad. Vårdförbundets tidning Vårdfokus belyser i en nyligen publicerad upplaga att undernäring bland äldre generellt är vanligt förekommande. En av orsakerna är att våra äldre äter alltför näringsfattig mat. Det serveras alltför mycket halv och helfabrikat. Det leder i sin tur då till olika bristsjukdomar och därmed sämre livskvalité för våra äldre. Våra äldre har ofta ett stort medicinintag och genom en bristfällig mat kan inte medicinen få den verkan som den är tänkt att få. Med införande av husmor och därmed en rejäl höjning av matkvaliteten och därmed en ökning av livskvalitén för våra äldre finns säkerligen möjligheter att minska den äldres medicinintag på sikt. Västerås har ju som mål att öka folkhälsan i kommunen och då är ju en husmor på våra äldreboenden en väldigt viktig beståndsdel.

Med anledning av detta yrkar jag på följande:

Att Västerås Stad utreder hur många äldreboenden inom Västerås stad som inte har en egen husmor.

Att Västerås Stad med hänvisning enligt ovanstående utredning säkerhetställer att det ska finnas en anställd husmor på samtliga äldreboenden i Västerås Stad.

Att Västerås Stad utreder den extra kostnaden och hur den ska finansieras.

Patric Sjölund (SD)